

Satyrinis eilėraštis *Miks Stolperjons* (XIX a. antra pusė)

PUBLIKAVIMO PRINCIPAI

Kūrinys publikuojamas dviem formomis: faksimilė ir perrašas su tekstologiniais komentarais. Rankraštis publikuojamas pirmą kartą. Faksimilės parengtos iš skaitmeninių kopijų, kurios buvo padarytos iš LMAVB RS saugomo originalo (šifras: F163–1086, l. 13r–17v)¹. Perrašas parengtas laikantis dokumentinio paraidinio perrašo principų. Išlaikoma rankraštinio teksto makrostruktūra (puslapių, pastraipų ir eilučių ilgis, kustodai), išlaikomi tekste vartojami rašmenys: <é>, <ē>, <ý>, <ÿ>, <û>, <ž>. Abejonių dėl perskaitymo teisingumo sukėlusiai raidė suskliaudžiama riestiniais skliaustais {}. Kaip pagrindinis tekstas teikiamas paskutinis variantas su atspindėtais tekstą rašiusiojo taisymais.

Prieš perrašą nurodoma dviguba šaltinio lapų ir puslapių numeracija. Ji teikiama tarp dviejų į kairę pusę pasvirusių brūkšnelių: pirmiausia duodama viso dokumento foliacija (nuo 13r iki 17v), greta nurodoma dokumento dalies, kurioje yra kūrinio rankraštis, paginacija (nuo 45 iki 54 p.).

Komentuojamas originalo žodis nuo tekstologinių komentarų atskiriamas ženklų]. Momentiniai tekstą rašiusio asmens taisymai žymimi į kairę pusę

---

¹ Dėkojame Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekai, suteikusiai leidimą rankraštį publikuoti ir parengusiai faksimiles.

Received: 15/11/2024. **Accepted:** 11/12/2024.

Copyright © 2024 Žavinta Sidabraitė, Kotryna Rekašiūtė. Published by the Institute of Lithuanian Literature and Folklore Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

nukreipta rodykle ←, po jos rašoma žodžio dalis iki taisytos raidės imtinai. Vėlesni kitos rankos taisymai žymimi į dešinę pusę nukreipta rodykle →. Jei taisyta raidė neįskaitoma, ji žymima ženklu *. Esant reikalui po ženklo |, atskiriančio vieną komentarą nuo kito, pridodamas paaiškinimas. Šaltinyje pasitaikantys rašybos ir skyrybos nenuoseklumai nekomentuojami. Laužtinuose skliaustuose [ ] atkuriamas tik trūkstamas taškas strofos pabaigoje.

Miks Stolperjons².

Kart buwo gražus jaunas pons,
Jo wardas buwo Stolperjons,
Gyweno tas wienam mieste,
Mus Wokietijos szalije.

Jo tėws ji laike ne prastaĩ
Ir dawe mokslo jam pilnaĩ
Skaitit raszyti ir rokūt',
Bey ka be to dar reik žinot'.

Sukrowe jam ir piningu
Bey brangiu lobju wisiokiu;
Ne buwo Miks todel wargings
Bet tarp kitu žmonu garbings.

Bet wieno daikto ak bėda!
To buwo jam labai stoka:
Jis buwo wisur paszluznus,
Ale labai nedawadnus.

Kad jis atejo tarp žmonu
Szwankei pas'elgtis mokanczu,
Jis ne iszmane ka daryt'
I

---

² Stolperjons]←Sta

„ Miro Stolperjona.

Kart buvo graius jaunas ponas,
Jo vardas buvo Stolperjona,
Gyveno tas vienam mieste,
Mus Dookietijos srallye.

Jo tėvo ji laixe ne prastaj
Ir dave mokslu jam pilnaj
Iškaitit rasyti ir rasyt',
Bej ka be to dar neix ir not.

Sukrove jam ir pinigau
Bej brangi lobja visioxim;
Ne buvo Miro todel margings
Bet tarp nitu rimonu garbings.

Bet mienu chixto ax beda!
To buvo jam labai stona:
Jis buvo visur pasluenu,
Ale labai nedawadnus.

Kad jis atejo tarp rimonu
Lewankei pas'elgtis mokanciu,
Jis ne ismane ka daryt'

Ir klausta rōdi atsaxyt.

Beje ir tarp Lietuvininku
Nesrwankelu yra wainu,
Kurie i kelnes rōdi rankas,
Kadangi me rōdi nur deti tas.

Arba jie kasosi auois,
Kelemtais ir muleid akis,
Kad jās rimogus inkalbina
Noredamus gaut atsaxyma.

Tay laintas buvo priegadingis
Ir miksi tam nepalaimings,
Kai
Kaip jam reikejo ramitis,
Kimane nur padingti jis

Barbire jo graci marti,
Labai begote buvo ji,
Priegtam protinge wicilyba
Stropi ir gaspadimiska.

Fos tenas karta pakwiete
Jauniki Mike pas oawe.
Stuboj bet buvo slaug owesru,

S

\13v\ \46\

Ir klausta žodi atsakyt.

Beje ir tarp Lietuv'niku
Neszwankelu yra waiku,
Kurie i kel'nes kisz rankas,
Kadang ne žin kur deti tas.

Arba jie kasosi ausis,
Nelemtaý ir nuleid akis³,
Kad jûs žmogus ikalbina
Noredams gaut atsakyma.

Tay daiktas buwo priegadings
Ir Mikui tam nepalaimings,
Kaip⁴ jam reikejo žanitis,
N'imane kur padingti jis[.]

Barbike jo graži marti,
Labai bagota buwo ji,
Priegtam protinga wiežlyba
Stropi ir gaspadiniszka.

Tos tēwas karta pakwiete
Jauniki Mika pas sawe.
Stuboj bet buwo daug sweczu,
S

---

³ akis]←A

⁴ Kaip]→Kai]

\14r\ \47\

Szwankey pas'elgt papratusu.

Miks džauges omo pakwiestas,
Ir ejo ne užtrukdamas
Barbikes i puikius namus
Pas žmones ten sus'ėjus.

Bet jam nueinant, uy beda
Ji baisi baime apima,
Kaip praded jis pamisliti,
Kad reik ten szwankei elgtisi.

Jis welij weik isz ten iszklut,
Ir welei namie wienas but,
Kur ji ne koznas gal matyt,
Ir jis kaip prates gal daryt.

I omo buta izengdams
Jis ranges pasiklonodams,
Weik ant kaires, weik deszines
Besijũkdamas isz baimes.

Nes cze jis oma tropijo⁵
Belaukenti szirdingai jo,
Kurs budams szwankus ir stropus,
P

---

⁵ tropijo]←tropije

Irwankei pasielgt paprastu.

Miks drauge omu paxuristas,
 Ir ego ne utruksamas
 Barbikes i puixius namus
 Pas rimones ten on'ejusos.

Bet jam meinant, uy beda
 Ji bairi bairne apimo,
 Kaip praded jis pamistiti,
 Kad veix ten swankei elgtioi.

Jis mely veix isr ten isreklut,
 Isr melei namie wienas but,
 Kur ji ne roznas gal matyt,
 Ir jis kaip prates gal deryt.

I omu bute irengdams
 Jis ranges pasirelonodams,
 Weix ant kaires, weix deszines
 Beisijukelamas isr bairnes.

Nes ore jis oma tropija
 Belaurenti scirdingai jo,
 Kuro budams swankus ir stropus,

P

Parasre dainėtus naujingus.

Tas sako jam: „Gatbingis pone
Jūs ilgai išsitraukote!“ —

Ir nor ant savo popieru
jis rasres nibarotyt smilceru.

Mixs gelbet staigai jam prisox
Ale kaip ejo jam, sebok!

Jis smilceru lėšes vietoje
Lugriebes žūda tintniure,

Isrwošė ta ant popieraus
Bey omso vasrto mandagaus,
Kad bairou buvo pamatit';
O ta mel greitai nuvalyt,

Jisai isitraukęs scepeta
Šrilkine savo selūstoma,
Subjaurino nevirlybaj.

Jog omš prasijūke per tai.

Tabar omš Mixa imede
I svetilyre šidele;
Čie Mixs irenges selonojot,

K

\14v\ \48\

Parasze daiktus naudingus.

Tas sako jam: „Garbings pone
Jus ilgai užsitrukote!“ _

Ir nor ant sawo popieru
Jis raszes užbarstyt smilczu.

Miks gelbet staigei jam priszok
Ale kaip ejo jam, dabok!
Jis smilczu dežes wietoje
Sugriebes jūda tint'nicze,

Iszwože ta ant popieraus
Bey omo raszto mandagaus,
Kad baisu buwo pamatit';
O ta wel greitai nuwalyt,

Jisai isztraukes skepeta
Szilkinė sawo szlūstoma,
Subjaurino newiezlybaį.
Jog oms prasijūke per tai.

Dabar oms Mika iwede
I swetilycze didele;
Cze Miks izenges klonojos,
K

\15r\ \49\

Kaip durnas koks be palowos.

Prie to su kojoms kaip gaidys
Daug i szalis dar grande jis,
Ir nepamate kad wiena
Pro szali slinko jam merga.

Ta bluda nesze su tyre,
Bais skysta bet labai skane,
Miks trenke jei i nugara
Su galwa sawo neý akla.

Isz ranku bludas krito jei,
Sutarszko szukes kad garseý,
Tyréle asla apdrebe.
Miks mislý esas ugnije.

Bet ejo jis dar wis tolyn
Ir stalui bei sweczams artyn,
Ant tyres kol paskysdamas⁶
Gulejo weik jis isztisas.

Parpuldams kresla parwerte
Su jauna graže župone.
O ta župone, ak beda!
B

---

⁶ paskysdamas]→parslysdamas | r įterpta viršuje | l įrašyta vietoj išbrauktos k

Kaip durvas nors be palovos.

Prie to su rojoms kaip gaidys
Daug i sralis dar grande jis,
Ir nepamate kad wiens
Pro srali slinko jam merga.

Ta bluda nesre su tyre,
Bais sregota bet labai skane,
Miks trenke jei i mugave
Su galva sawo nej axla.

Is ranku bludas revite jei,
Sutarako srakes kad garsey,
Tyrele sola apdvebe.

Miks mistij evas ugnije.

Det ojo jis dar wis tolyn
Ir stalui bei sweeramis artyn,
Ant tyres xol ^{+ l} pasxydamas
Gulejo weix jis iortinas.

Parpuildams xnesle parverte
Su jauna graie rimpone.
O ta rimpone, ax beba!

Barbixė buvo mylima.

Svečiai iš to nušpasdani
 Lusruko jie labai visai
 O Mirkas ant sienės baidėi ore
 Gulėdams sraukė it drangė.

Nes gulint pamatydamas
 Jis dar dvi stules perneštas,
 Dummojo kėmė drėbančė
 Ir jau be eras perlojė.

Potam atėneles vel umay
 Jis gėdėjosi ne menkay
 Nueidamas prie karkalo
 Ir pasistodamas prie to.

Dabar prie stalo primadito
 Jis tapė vmo pasodito
 Gražos Barbixės prie šalies,
 Del jam išrodos mor garbes.

Ore ji vel baimė apeme
 Lu scutpulis visai nanje.
 Jam rodes viskas syvinaj

A

\15v\ \50\

Barbike buwo mylima.

Sweczei isz to nus'gasmami

Suszuko jie labai wisi

O Miks ant žemes baisei cze

Guledams szauke ir drauge.

Nes gulint pamatydamas

Jis dar dwi stules parwerstas,

Dumojo žeme drebancze

Ir jau be esas pekloje.

Potam ats'keles wel umay

Jis gedejosi ne menkay

Nueidamas prie kakalo

Ir pasistodamas prie to.

Dabar prie stalo priwadits

Jis tape omo pasodits

Gražos Barbikes prie szalies,

Del jam iszrodomos garbes.

Cze ji wel baime apeme

Su szurpuleis wisai nauje.

Jam rodes wiskas dywinaj

A

Akis nuleido jis smutnay

Datyla⁷ tape kaip zupa⁸

Jam skywi sule sklidina,

Barbele jo dosni marti,

Sededama prie jo arti.

Jis ta priimti ilgstinas

Ir žur i akis melinas,

Maldūdams zupa⁹ palaikyt

Ir jam mažaus te nudalyt’.

Tam tarpe jis wel padauže

Skyweli¹⁰ toke su mace,

Kad puse¹¹ zupos rukdama

Barbikes kleida szlapina.

Miks nusigasdamas isz to

Priimti skywi stroszijo;

Begr{i}ebdams ta bet per staigeỹ,

Tųj apwerte nemandageỹ.

Puikiuju sawo ant sterbliu,

Garai pakilo kad nų tu.

Be bandant jam atsikalbet,

Gaun kita skywi jam padet.

Barbele su szlape kleida

S

---

⁷ Sic! Klaida vietoje *Dalyta*

⁸ zupa]→sruba]

⁹ zupa]→sruba]

¹⁰ Skyweli]→Taureli]

¹¹ puse]←pus*

Akis muleida jis smutnoy.

Datyla tape kaip ^{sruba} rupa,

Jam skyvi oule sklidina,

Barbele jo dorni marti,

Lelelame prie jo arti.

Jis ta priimti ilgotines

Ir rūr i akis melinas,

Maldindams ^{sruba} rupa palairyt

Ir jam mataus te nudelyt.

Tam tarpe jis mel padaurie

^{Fauveli} Skyveli toke su mace,

Kad puose rupos rundaime

Barbikes kleida selapina.

Mikes musigardamas isz to

Priimti skyvi stroscijo;

Bezgrzebams ta bet per staizej,

Tuz apverte nemandegej.

Puixiuju sawo ant sterbliu,

Jarai panilo kad ni tu.

Be bandant jam atoiralbet,

Jam nite skyvi jam padet.

Barbele su selape kleida

S

Pralin pusejo wicelija,
 Kitus apowilketisi rubus
 Kurus turejo dar sawus.

Dabar Mins walgit skubinas,
 Ir ixisi kaip apmonitas
 Kampeli baltos staldrobes
 I ply^{ore}~~te~~ sawo knypokyles.

Be walgilams jis jukesi,
 Ir prademu weida sliasteri
 Su skepetate tintina
 Attolin bairnes prakaita.

Bet neb' reikes jums pasareyt,
 Koks baisus buwo jis matyt,
 Aptrindamus weida su purvoais
 Isz tintos kiluseis, juokais.

Dabar kaip wienisirdzei wisi
 Pradejo swecei juktisi,
 Tai Minkas pamatydamas
 Plakus ant sawo skepetas,
 Suprasdamas ta ir neganda,
 Prelin nu stalo srok staiga,
 I xuzene weida numergot

\16v\ \52\

Szalin paejo wiezlyba,
Kitus aps'wilktisi rubus
Kurus turejo dar sausus.

Dabar Miks walgit skubinas,
Ir ikisz kaip apmonitas
Kampeli baltos staldrobes
I plysze¹² sawo knypskyles.

Be walgidams jis jũkesi,
Ir pradem weida szlũstesi
Su skepetate tintina
Attolin baimes prakaita.

Bet neb'reikes jums pasakyt,
Koks baisus buwo jis matyt,
Aprindams weida su purwais
Isz tintos kiluseis, jũdais.

Dabar kaip wienszirdzei wisi
Pradejo sweczei jũktisi,
Tai Mikas pamatydamas
Plakus ant sawo skepetas,

Suprasdams ta ir neganda,
Szalin nũ stalo szok staiga,
I kukne weida numazgot
P

---

¹² plysze]←ply*ze | pataisyta žodžio dalis užrašyta viršuje

\17r\ \53\

Per tai ir baltas wel pastot.

Be begant jam bet beg drauge

Su wisais rykais staldrobe.

Peczenkos pleczkos szokinej,

Ant žemes toj' dyw'noj chesnij!

Miks mislijos apžynautas,

Ik oms labai¹³ nuganditas

Sugriebes laike staldrobe

Isz knýpskiles isztraukdams je.

Pastojes walns Miks¹⁴ zowada

Namon pakure ulyczia

Pasibaidydamas žmonu

Draugyste szwanke mylinczu.

Kamaroj lindoja jisai

Nedeles ketures tykaý

Galweles del skaudejimo

Guledamas ant patalo.

Jam žanitis ne be patink,

Todel tu jam tai ne primink;

Szeip jam pripұл beda ana

Ir túj drugys ji purtina.

Geraus patsai saw temikis,

K

---

¹³ labai]←lei

¹⁴ Miks]←m

Per tai ir baltas mel pastot.

Be begant jam bet beg drauge
Su visais vykais stalbrobe.

Recerens plecerus srokingej,
Ant rėmes toj' dyvinių cressij!

Mixs miolijos apriyautas,
Ire oms labai muganditas
Lugriebes laixe stalbrobe
Ise knyponiles isitraukdams je.

Pastojes ualns Mixs rowacla
Namov pakure ulyceria
Pasibaidydamas imonu
Ivaugyste sruwenke mylineru.

Kamaryj linoja jisai
Nebelės ketures tyxaj
Galveles sel skaudėjimo
Iulebamas ant patalo.

Jam ramitis ne be patinre,
Todel tu jam tai ne piminre;
Ireip jam pripul bede ana
Ire tuj drugys je puotina.

Gerans patsai saw temixis,

Kad ne paselgtai ir kaip jis
 Kūres mūsdainis prie mareros,
 Arba draugystes kur sėvankeios.

Ka marerig rimogui begotums ?

Ka marerig rubu ir grarums ?

Jey patogurne jis netur,

Ir elgias kaip Jautis wisur ? M. Scapalsⁿ ?

—

\17v\ \54\

Kad ne pas'elgtai ir kaip jis
Kûczes nueidams prie marczos,
Arba draugystes kur szwankios.

Ka maczij žmogui bagotums?
Ka maczij rubu ir gražums?
Jey patoguma jis netur,
Ir elgias kaip Jautis wisur!¹⁵

Parengė

ŽAVINTA SIDABRAITĖ

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
<https://ror.org/050fgn67>
sidabraite@liti.lt
<https://orcid.org/0000-0002-6138-6176>

KOTRYNA REKAŠIŪTĖ

Lietuvių kalbos institutas
<https://ror.org/011v22a28>
kotryna.rekasiute@lki.lt
<https://orcid.org/0000-0001-5138-2780>

---

¹⁵ Eilutės gale vėliau tamsesniu rašalu įrašyta: M. Szapals?”